

СЕКЦІЯ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

Адаховська Надія Сергіївна,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ ПРО УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ДИТИНИ

Незважаючи на різноманіття нормативно-правових актів у сфері охорони житлових прав і особливу увагу до даної категорії з боку держави на практиці зустрічається достатня кількість випадків порушення прав неповнолітніх осіб, пов'язаних з діями батьків, інших членів сім'ї та з боку державних органів.

На сучасному етапі розвитку суспільства величезне значення набуває одне з найважливіших прав неповнолітніх – право на житло, закріплене в Конституції України за кожним громадянином. Таке активне включення в цивільний оборот неповнолітніх має на увазі визнання за ними певної сукупності цивільних прав і забезпечення їх надійним правовим захистом.

За чинним цивільним законодавством неповнолітні, які не досягли віку 14 років (малолітні), не володіють повною дієздатністю. За них угоди з майном можуть здійснювати від їх імені тільки їх батьки, усиновителі або опікуни (законні представники).

Законні представники, відповідно до ст. 242 ЦК України, – це батьки, усиновлювачі, піклувальники. Як цивільне, так і сімейне законодавство не дає чіткого переліку осіб, які можуть бути законними представниками, зазначаючи, що ними можуть бути також інші особи, установлені законом.

Відповідно до ст. 177 СК України батьки управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те повноваження. Батьки зобов'язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах, а також надавати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, передбачених частиною другою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надається органом опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження права дитини на житло.

Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо інше не передбачено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, можуть вирішуватися органом опіки та

підкування або судом. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй матеріальну шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном.

В Україні відсутня єдина практика надання дозволів органами опіки та підкування на вчинення правочинів з майном дитини. Ці органи, на власний розсуд, напрацьовують у своїх локальних нормативно-правових актах механізми можливого управління майном дитини з урахуванням правових норм, розрізаних у низці чинних нормативно-правових актів. Така практика потребує вдосконалення та уніфікації.

Закріплений наведеними положеннями цивільного та сімейного законодавства в їх взаємозв'язку спеціальний порядок здійснення батьками як законними представниками своїх неповнолітніх дітей угод з належним дітям майном спрямований на захист прав та інтересів неповнолітніх.

Необхідно, усунення наявних протиріч між цивільним і сімейним законодавством, а також встановлення більш чіткої правової регламентації порядку розпорядження майном дитини з метою недопущення можливих зловживань з боку законних представників.

У розглянутих нормах українського законодавства знайшов своє відображення міжнародний принцип забезпечення інтересів дитини, який передбачає, що у всіх випадках, коли дії державних органів або приватних осіб зачіпають інтереси дітей, особлива увага повинна приділятися дотриманням інтересів дитини.

На завершення хотілося б відзначити, що рішення багатьох проблем по операціях з майном неповнолітніх можливе лише за допомогою послідовного і системного підходу, необхідного як в законотворчій, так і в правозастосовній сфері. Очевидно, особлива актуальність проблем захисту прав неповнолітніх пов'язана з їх глобальним значенням, загрозливою ситуацією з правами дитини в Україні, а також обумовлена безсумнівним інтересом правозастосовного характеру, що, в свою чергу, змушує виявляти недоліки правового регулювання, визначати і пропонувати конкретні заходи щодо правового забезпечення, реалізації та захисту прав неповнолітніх як суб'єктів цивільного права.